

УДК 339.543.622

Андрійчук В.Г.*

**КОНСТЕЛЯЦІЯ І КРЕТИРІАЛЬНІСТЬ
ОБ'ЄКТИВНО-ДОСТОВІРНОГО ВИБОРУ
ПІДХОДІВ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВСТУПУ
УКРАЇНИ В МИТНИЙ СОЮЗ РОСІЇ, БІЛОРУСІ, КАЗАХСТАНУ**

Проаналізовано можливі наслідки від вступу України до Митного союзу Росії, Білорусі й Казахстану. Окреслено основні проблеми, що ускладнюють вступ України до цього об'єднання з технічних причин та причин несумісності з національними економічними інтересами.

Ключові слова: інтеграційний вектор, митний союз, середньозважені митні тарифи, тарифні диспропорції, внутрішньо-блокова торгівля.

The possible consequences of Ukraine's integration into the Customs Union of Russia, Belarus and Kazakhstan are analyzed. The basic problems complicating Ukraine's integration to this association for technical reasons and reasons of incompatibility with national economic interests are outlined.

Keywords: vector of integration, customs union, average weighted tariffs, tariff disparities, intra-bloc trade.

Об'єктивність підходу при розгляді економічної інтеграції будь-якої країни вимагає дотримання трьох засадничих постулатів: правового – збереження суверенітету і державності; економічного – розвиток країни і добробут народу; політичного – забезпечення цивілізаційного поступу суспільства.

Щодо ситуативної дискусії відносно приєднання України до Митного союзу на теренах СНД – Росії, Білорусі і Казахстану (МС РБК), то нині, вочевидь, домінує політичний аспект відносно цивілізаційного вибору між європейським і євразійським напрямом інтеграції.

Виходячи з основоположних стратегічних засад й дотримуючись послідовності у своїх державницьких деклараціях і діях, розгляд питання, що стосується інтеграції України до МС РБК, через призму економічних наслідків повинен бути засадничо-визначальним для вибору її інтеграційного вектора.

У випадку дискусії навколо приєднання України до МС РБК на сьогоднішній день переважає політичний аспект в контексті цивілізаційного вибору між європейською та євразійською інтеграцією. На наше переконання, розгляд питання інтеграції України до МС саме крізь призму економічних наслідків повинен становити основу для подальшого вибору її інтеграційного вектора.

Особливої актуальності набуває це питання у зв'язку з тим, що з дня створення МС РБК (1 січня 2010 р.) і початку його функціонування з 1 липня 2010 р. Україна перебуває під перманентним пресингом щодо залучення її в це інтеграційне об'єднання. Поки що,

* доктор економічних наук, професор кафедри світового господарства і міжнародної економічної інтеграції Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

як відомо, за підсумками зустрічі президентів Росії та України 4 березня 2013 р. було досягнуто домовленості про «асоційоване членство» України в МС РБК [1]. Але оскільки подібний формат участі в МС РБК безпрецедентний, то його юридичну базу ще потрібно сформулювати. Хоча вже нині відомо, що «асоційоване членство» розраховується мінімум на два роки, після закінчення яких відповідальні за цивілізаційний поступ країни посадовці оцінивши ефективність такого членства і визначившись у своїх відносинах з ЄС (які в стратегічному напрямі і законодавчо закріпленні) повинні будуть прийняти рішення щодо можливості повноцінного членства.

Адже засадничо-визначальним стрижнем зовнішньоторговельної політики України, який унеможливує негайних вступ нашої країни до МС РБК, є зобов'язання передбачені її членством в СОТ. Відтак, приєднання України до МС РБК можливе (за наявних умов) лише в разі прийняття Росією, Білоруссю та Казахстаном величини тарифних обмежень щодо третіх країн на рівні, не вищому за прийняті Україною зобов'язання при вступі до СОТ.

Це має принципове значення, оскільки середньозважений тариф України наразі залишається нижчим за тариф МС РБК (табл. 1).

Таблиця 1
Середньозважені ставки ввізних мит в Україні та країнах МС РБК, %

Середньозважені ставки	Україна		МС РБК ⁴	
	2012 ¹	2013 ²	2012	2019 ³
На всі товари	2,7	5,1	7,5 – 7,8	5,0 – 5,3
На промислові товари	2,2	4,8	-	-
На продовольчі товари	7,9	10	-	-

Джерела: [2];[3]

Середньозважена ставка митного тарифу в Україні з 2012 р. і донині складає 2,7% за всією товарною номенклатурою, в той час, як для країн МС РБК аналогічний показник перебуває в діапазоні 7,5 – 7,8%. Що стосується зв'язаного середньозваженого митного тарифу України (5,1%), то він досягне, як засвідчують офіційні дані, приблизної відповідності з середньозваженим митним тарифом МС РБК (5,0 – 5,3%) лише в 2019 р., коли закінчиться термін перехідного періоду Росії в СОТ. Проте необхідно зазначити, що середньозважені митні ставки в Україні вже зараз є нижчими від зв'язаного рівня – на промислові товари 2,2% проти 4,8%, на продовольчі товари 7,9% проти 10,0%, – тому в разі приєднання до МС РБК Україна все одно постане перед проблемою широкомасштабного підняття митних тарифів.

Загалом, порівняння середніх ввізних мит МС РБК і середніх зв'язаних мит України вказує на те, що тарифний захист є вищим в МС РБК для 13 з 16 секторів економіки [2].

На даному етапі рівень тарифних ставок в країнах МС РБК є не просто вищим, ніж в Україні, а значно перевищує зв'язані при вступі в СОТ тарифи (табл. 2). І необхідно особ-

¹ Відображені фактичні ставки митних тарифів станом на 2012 р., що діє і донині

² Подані зв'язані ставки митного тарифу, які діятимуть після закінчення перехідного періоду членства України в СОТ в травні 2013 р.

³ Поданий очікуваний рівень середньозваженого митного тарифу, по закінченні перехідного періоду членства Росії в СОТ.

⁴ Щодо ставок окремо на промислові і продовольчі товари відсутні дані в офіційних джерелах.

ливо звернути увагу, що більшість імпорتنих тарифних ставок у МС є комбінованими. А це також ускладнює можливості перегляду домовленостей України із СОТ, оскільки на всі товари (за винятком підакцизних) в Україні зв'язані митні тарифи як адвалерні, відмовившись від комбінованих ставок і їх специфічної складової.

Таблиця 2
Ставки ввізного мита України та МС в розрізі окремих товарних груп і позицій, %

Товарні групи та лінії	Зв'язаний тариф України	Ввізне мито МС до 22.07.2012	Ввізне мито МС з 23.07.2012
Легкові автомобілі	5	30	25
Кузови для моторних транспортних засобів	1 – 10	0 – 15, але не менше 5000 євро за 1 штуку	0 – 15
Олія пальмова	0	0 – 15, але не менше 0,12 євро за 1 кг	5 – 15, але не менше 0,12 євро за 1 кг
Цегла вогнетривка й керамічні будівельні матеріали	2 – 5	20	20
Керамічні або глазуровані плитки та плити для мощення або покриття підлоги	5 – 10	15, але не менше 0,06 євро за 1 кг	15, але не менше 0,06 євро за 1 кг
Керамічний посуд та столові прибори	5	20	20
Літальні апарати і суборбітальні та космічні ракети-носії	0	20	20
Яхти та інші плавучі засоби для дозвілля	7,5	20	20
Телефонні апарати	0	0 – 5	0 – 5

Джерела: [3];[4].

Як свідчить порівняльний аналіз даних, наведених в таблиці 2, імпорتنі тарифи по ряду товарних груп у МС РБК значно вищі, ніж зв'язані в нашій державі. Особливо це стосується різниці тарифів на легкові автомобілі (різниця у тарифах складає 20 відсоткових пунктів) та на кузови транспортних засобів. Зазначені товарні групи в Україні є високочутливими, а отриманий рівень зв'язаних тарифів є результатом тривалих переговорів і предметом особливої уваги зі сторони СОТ. Неприйнятними для вітчизняної економіки є митні тарифи МС РБК на будівельні матеріали, зокрема цеглу (20% проти 2 – 5% в Україні), оскільки окрім порушення вимог СОТ вони також призводитимуть до зростання вартості будівництва. Абсолютно не вигідними для України є і 20-відсотковий митний тариф на літальні апарати, оскільки літакобудування є чи не єдиною галуззю, в якій Україна ще поки що зберігає свою конкурентоспроможність.

Отже, підвищення рівнів тарифного захисту за низкою товарних груп у разі приєднання України до МС РБК спричинить не тільки порушення взятих при вступі до СОТ зобов'язань щодо зв'язаних рівнів тарифного захисту, але і втрату певних економічно

вигідних позицій. Оскільки згідно встановлених у СОТ положень це спричинятиме звернення країн (імпорт яких зазнаватиме втрат від застосування Україною в односторонньому порядку нових мит) до органу з урегулювання суперечок та (після проходження чинних процедур) вжиття до нашої країни відповідних санкцій.

Адже відомо, що санкції розраховуються, виходячи із втрат, яких країни-учасники СОТ зазнаватимуть від застосування котроюсь із них (в даному випадку Україною) нових мит, а відтак вони матимуть право застосовувати також обмежувальні заходи щодо експорту продукції з України. При цьому розрахунок потенційної суми санкцій СОТ залежатиме від величини обсягу імпортованої продукції, на яку застосовано вищі митні ставки. Виходячи з вартості річного обсягу імпортованої з України продукції, що підпадатимуть під дію підвищених тарифів (при приведенні їх до рівня МС РБК за розрахунками науковців НІСД станом на 2010 р. становив би не менше 5 млрд. дол. США [5, с. 50]) збільшуючи таким чином державний борг України.

За статистичними даними Міністерства фінансів у 2011 та 2012 рр. державний борг України зріс на 4,1 та 5,2 млрд. дол. США відповідно, а вже на 01.03.2013 р. становить вже 52,4 млрд. дол. (з них зовнішній борг – 26,4 млрд. дол. США і внутрішній – 26,0 млрд.) [6]. Хоча відповідно до нової редакції Єдиного митного тарифу МС РБК від 23.07.2012 р. низку тарифних ставок знижено і санкції для України стануть дещо меншими, проти вони все одно збільшуватимуть боргове навантаження на бюджет.

Що стосується, зокрема ситуації з невідповідністю митних тарифів в Україні та МС РБК, наприклад, на продовольчу групу товарів (таких як риба, рибні продукти, тропічні фрукти, тютюн), то вони обкладаються значно вищим митом в МС РБК, ніж в Україні. Здебільшого нині діючий митний тариф на зазначені товари для країн МС РБК складає від 5 до 20%, в той час як в Україні – 0% [3]. Водночас в Україні є вищими тарифи на базову для вітчизняної економіки сільськогосподарську продукцію – зернові, соняшникову олію та м'ясо (табл. 3).

Таблиця 3
Ставки ввізного мита України та МС
на окремі види сільськогосподарських товарних позицій і груп, %

Товарні групи та лінії	Зв'язаний тариф України	Ввізне мито МС до 22.07.2012	Ввізне мито МС з 23.07.2012
Жива велика рогата худоба	15	5	0 – 5
Свинина	20	15	15
Консервовані плоди та горіхи	20	10	10
Гречана крупа, просо	20	5	5
Зерно пшениці, жита, кукурудзи, ячменю	20	10	5
Цукрові буряки	20	5	5
Соки та екстракти рослинного походження	20	5	5
Олія соняшникова	20 – 30	15	15

Джерела: [3];[4].

Зі вступом України в СОТ, як відомо, вже довелося значно знизити тарифи на продукцію АПК, що призвело до засилля імпорту продукції харчування на вітчизняному ринку. І як не парадоксально, але й донині продовжується зростання на внутрішньому ринку обсягів свинини з Бразилії та картоплі з Єгипту. Отже, подальше зменшення ставок

ввізних мит до рівня МС РБК спричинятиме неминучі ризики надмірного загострення конкуренції на зовнішніх ринках для цієї чутливої вітчизняної продукції.

Так, нині в Україні є вищими імпорتنі тарифи на велику рогату худобу (15% проти 5% у МС), свинину (20% проти 15%), гречану крупу (20% проти 5%), зернові (20% проти 5%), цукрові буряки (20% проти 5%), соки (20% проти 5%), соняшникову олію (20% проти 15%) та ін. Безперечно, зазначений рівень тарифів є одним з уже послаблених інструментів захисту вітчизняного виробника продукції АПК від імпоротної експансії. Отже, Україні недоцільно дозволяти собі ще один експеримент з подальшого зниження цих тарифів до рівня, обумовленого приєднанням до МС РБК.

Безперечно, необхідно зазначити, що окреслена вище ситуація зазнаватиме змін, що пов'язано зі взятим зобов'язанням Росії зменшити свій рівень тарифного захисту при вступі (22 серпня 2012 р.) в СОТ (табл. 4).

Таблиця 4
Тарифна лібералізація зовнішньої торгівлі Росії в 2010 – 2019 рр.,
пов'язана з її підготовкою до вступу та вступом в СОТ, %

Середньозважені ставки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2019
На всі товари	10,3	10	7,8	7,4	6,9	5,9	5,3
На промислові товари	9,4	9,5	7,3	–	–	–	–
На сільськогосподарські товари	15,6	13,2	10,8	–	–	–	–

Джерела: [2]; [7].

Так, очікується, що впродовж перехідного періоду, який триватиме 7 років з дня вступу Росії до СОТ і закінчиться в 2019 р., середньозважена ставка митного тарифу знизиться на 4,7 відсоткових пункти – з 10,0% до 5,3%. Це має безпосереднє відношення до рівня митних тарифів МС РБК, тому що тарифна політика МС РБК на 92% сформована на основі російської системи митних тарифів [8, с. 3]. Тому за оцінками Мінекономрозвитку РФ, у зв'язку з виконанням Росією зобов'язань перед СОТ, в новій редакції Єдиного митного тарифу Митного союзу близько 30% ставок уже зменшені (23.07.2012) приблизно на 5 відсоткових пунктів [7]. Передбачається, що зниження митних ставок у ньому триватиме і надалі, максимально наближаючись до рівня нових митних ставок РФ.

Окрім значних тарифних диспропорцій, фактором, який зменшує зацікавленість для вітчизняної економіки щодо залучення в МС РБК, є також порівняно невисокий рівень міжнародної кооперації та так званої «інтеграційної тісноти» (частки внутрішньоблокової торгівлі у зовнішньоторговельному обороті) на теренах міжнародних інтеграційних об'єднань в МС РБК зокрема (табл.5).

Таблиця 5
Частка внутрішньоблокової торгівлі у зовнішньоторговельному обороті інтеграційних об'єднань

Інтеграційні об'єднання	Частка внутрішньоблокової торгівлі, %
Євросоюз	60
ЗВТ «Китай – АСЕАН»	52
НАФТА	43
АСЕАН	22
СНД	20
МЕРКОСУР	15
МС РБК	11

Джерело: [9, с. 12].

За цим показником серед основних торгово-економічних союзів МС РБК перебуває на останньому місці. Частка внутрішньоблокової торгівлі в МС РБК становить всього 11%, що майже в 6 разів менше, ніж в Євросоюзі (60%), у 5 разів менше, ніж у ЗВТ «Китай – АСЕАН» (52%) та у 4 рази менше, ніж у Північноамериканській ЗВТ «НАФТА» (43%).

Як відомо, у міжнародному поділі праці СНД давно позиціонується як внутрішньо-конкурентне формування, в якому переважають виробники сировинних товарів – енерго-ресурсів, аграрної, металургійної та хімічної сировини. Значна частка енергетичної сировини в експорті країн СНД вказує не тільки на незбалансованість, а й на неконкурентоздатність структури їх економіки. Інтеграційним об'єднанням типу МС РБК з таким набором національних економік функціонувати дуже важко і внутрішньоблокових конфліктів практично не уникнути. І навпаки, успішно функціонують ті об'єднання, де економіки країн доповнюють одна одну.

Щодо зовнішньоторговельних зв'язків України з МС РБК, то наявна структура експорту та імпорту має традиційне моногалузеве спрямування, яке може функціонувати незалежно від інтеграції в спільне формування. У випадку експорту це продукція машинобудування, металургії та сільського господарства (65% загального товарного експорту в МС РБК) [10]. Продукція цих товарних груп користується попитом на ринках МС РБК не стільки через відсутність мит, як через нижчу ціну, порівняно з інноваційно-вдосконаленими аналогами зарубіжних країн. А для імпорту в Україну, то це енергетичні матеріали – нафта і газ, що складають 70% загального товарного імпорту з МС РБК [10]. Виходячи з реалій, які склалися в взаєминах Росії з Україною та Білорусією, торгівля цими товарами і ціноутворення на них імовірно відбуватиметься незалежно від інтеграційних процесів в економіці, а розглядатиметься винятково у політичній площині. Отже, членство в МС РБК не створюватиме для України додаткових конкурентних переваг або нових товарних ніш для українських експортерів.

Розгляд залучення України до МС РБК крізь призму інвестиційної політики також не несе будь-яких вигод для вітчизняної економіки, оскільки російський капітал, надходячи в Україну, інтегрує придбані об'єкти у свої транснаціональні компанії або використовує їх при відтворенні замкнутих технологічних циклів радянської доби (табл. 6) [5, с. 48].

Таблиця 6
Прямі іноземні інвестиції з Росії в економіку України, млн. дол. США

Сфера інвестування	1/1/10	1/1/11	1/1/12	1/1/13	У % до загального обсягу 2013 р.
Фінансова діяльність	1600,8	2334,3	2449,4	2507,2	66,2
Промисловість,	222,8	255	264,5	324,7	8,6
у тому числі хімічна й нафтохімічна	22,1	34,3	-	-	-
Діяльність готелів та ресторанів	171,7	204,8	247,9	274,9	7,3
Торгівля; ремонт автомобілів та побутових виробів	119,1	143,2	155,5	180,7	4,8
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг	116,5	120,5	167,7	169,5	4,5
Будівництво	28,9	31,2	37,7	44,1	1,2
Інші галузі	306,6	313,8	542,8	609,4	7,4
Всього	2566,4	3402,8	3601	3785,8	100

Джерело: [10].

Основу становить фінансова сфера, на яку з вкладених на 1 січня 2013 р. 3,8 млрд. дол. США ПІІ з Росії в Україну припадає 66,2%, в той час коли на об'єкти нафтопереробної промисловості, кольорової та чорної металургії, енергетики, машинобудування припадає від 1,2 до 8,6%.

За експертними оцінками, росіяни контролюють в Україні близько 20 – 23% найбільших вітчизняних підприємств [12]. Російський капітал, починаючи з 2010 р., в основному закріпився в фінансовій сфері, оволодівши власністю 15,5% активів усієї банківської системи (банки «ВТБ», «ВЭБ» «Сбербанк», «Альфабанк» тощо) та 16,3% кредитних та інвестиційних ресурсів України [13].

Як стверджують науковці НІСД, у середньостроковій перспективі російський капітал прагнучиме встановити контроль над стратегічними авіабудівними та суднобудівними підприємствами України через експансію російських державних компаній «Об'єднана суднобудівна корпорація» та «Об'єднана авіабудівна корпорація» [14].

Безперечно наявність значної частини галузей промисловості України у російській власності не може не впливати на формування торговельних відносин між Україною та Росією і зокрема на їх митну складову. Оскільки встановлення мит на товари з України фактично означатиме встановлення мит на продукцію російських компаній. Тобто РФ і без створення Митного союзу з Україною зацікавлена у зниженні мит на значну кількість товарів з України, оскільки вони вже на стадії виробництва є власністю саме російських компаній.

Необхідно також зазначити, що вступ України в МС РБК протирічить задекларованій стратегії інтеграції в ЄС (зокрема підписанню передбаченої угоди про Асоційоване членство України з ЄС), що безумовно гальмуватиме надходження продукції критичного імпорту й позбавлятиме Україну модернізаційного розвитку вітчизняної економіки.

З приводу інтеграційного процесу України до МС РБК науковцями НІСД було проведено ґрунтовне дослідження за трьома сценаріями, один з яких передбачає «м'яку інтеграцію» - поступовий вступ до МС; другий сценарій «жорсткої інтеграції» - у разі швидкого вступу; та третій – «Україна поза МС», що передбачає збереження Україною status quo у стосунках з МС у рамках угоди про ЗВТ СНД [14, с. 24] (табл. 7).

Таблиця 7
Макроекономічні наслідки інтеграції України в МС РБК

Показники	Відхилення в показниках, спричинені вступом, %					
	«М'яка інтеграція»		«Жорстка інтеграція»		«Україна поза МС»	
	Коротко- строкові	Середньо- строкові	Коротко- строкові	Середньо- строкові	Коротко- строкові	Середньо- строкові
ВВП	-1,8	4,8	-2,5	4,8	3,5	3,7
Експорт	-5	-2,9	-3,1	-5,6	-0,3	1,7
Імпорт	-2,9	-4,7	-3,9	-5,7	-0,4	0,2
ПІІ	0,9	-2,1	-2,5	-5,1	0,1	1

Джерело: [14, с. 30, 44, 48].

Для сценаріїв «м'яка інтеграція» та «жорстка інтеграція», за висновками дослідників для України передбачається значний спад зовнішньоторговельного обороту та обсягів ПІІ. Зокрема, у короткостроковій перспективі спад експорту становитиме 3,1 – 5,0%, по ім-

порту 2,9 – 3,9%; а в середньостроковій перспективі відповідно спад складатиме по експорту від 2,9% до 5,6% та по імпорту від 4,7% до 5,7%. Невтішні перспективи за вказаними сценаріями і по притоку ПІ, оскільки за короткостроковим прогнозом їх надходження знизиться від 0,9 до 2,5%, а в середньостроковій перспективі спад становитиме від 2,1% до 5,1%.

Що стосується сценарію «Україна поза МС», то хоча в короткостроковій перспективі наявний спад по експорту й імпорту на 0,3-0,4%, проте в середньостроковій спостерігається зростання по експорту на 1,7% та імпорту на 0,2%. Приріст ПІ становитиме 1,0%.

Певні особливості характерні і для динаміки ВВП. Якщо в короткостроковій перспективі за обома сценаріями («м'яка інтеграція» і жорстка інтеграція») передбачається спад від 1,8 до 2,5%, а в середньостроковій – ніби зростання на 4,8%, то за сценарієм «Україна поза МС» як коротко- так і в середньостроковій перспективі відмічається зростання від 3,5 до 3,7%.

Аналізуючи показники понад двохрічної діяльності МС РБК для його учасників не з теоретичних положень, а функціональних результатів з'ясуємо виникнення істотних проблем що підтверджуються статистикою. Зокрема для Білорусі та Казахстану в порівнянні з Росією ситуація склалася несприятлива.

Так, хоча за 2012 р. у порівнянні з 2011 р. експорт у рамках МС РБК зріс майже на 10%, проте з Росії до Білорусі і Казахстану – на 13,9%, а з Казахстану до Росії та Білорусі експорт навпаки скоротився – на 9,8% [9, с. 22].

Імпорт в рамках МС РБК за 2012 рік скоротився на 5%, але головним чином за рахунок значного скорочення імпорту до Росії з Білорусі і Казахстану – на 36%. Тим часом у Білорусь і Казахстан імпорт з Росії продовжував прискорено зростати – відповідно на 18,2 і 6,9% [9, с. 23].

Разом з тим функціонування МС РБК призвело до різкого зростання в його рамках тінізації зовнішньої торгівлі. Так, за статистикою Казахстану, оборот зовнішньої торгівлі між Білоруссю і Казахстаном склав 483 мільйони, а за статистикою Білорусі – 647 мільйонів доларів, тобто розбіжність складає 164 мільйони доларів, або 34% [15; 16]. Розбіжності в зовнішній торгівлі товарами між Білоруссю і Казахстаном зафіксовані практично по всіх позиціях.

Стало очевидним, що посилюється домінування російського рубля у міждержавних розрахунках в МС РБК. За даними Нацбанку Білорусі [17], Росія сплатила 89% білоруського експорту російськими рублями, і лише 1% – білоруськими рублями, решта (10%) доларами і євро. Натомість Білорусь сплатила 39% імпорту з Росії російськими рублями, і лише 1% – білоруськими рублями, решту (60%) доларами і євро. Тобто частка платежів у вільноконвертованій валюті з Білорусі до Росії у 6 разів більша, ніж у зворотному напрямі.

Особливістю МС РБК є суттєва недосконалість у застосуванні його принципів та збереженні торговельних бар'єрів, оскільки відповідно до підписаних документів в рамках МС РБК існує понад 400 винятків до домовленості щодо вільного руху товарів. Крім того, збережено митний контроль на кордонах між країнами-учасниками, а також нетарифні торговельні обмеження, тобто квоти та субсидії. Зокрема, Росія зберегла мито на експорт нафти та нафтопродуктів до Білорусі, а Білорусь – мито на транспортування російської нафти своєю територією [11, с.189].

Стає очевидним, що діяльність МС РБК не узгоджується з основною метою створення таких інтеграційних об'єднань. Це інтеграційного типу об'єднання навряд чи можна вважати навіть зоною вільної торгівлі, оскільки в ньому не відбулося скасування митних

зборів на імпорتنі товари. І таким чином такі понятійні категорії як «зона вільної торгівлі», «митний союз», «єдиний економічний простір» за подібних обставин втрачають свій економічний зміст.

Отже, прагнення Росії посилити позиції МС РБК на пострадянському просторі є очевидними і беззаперечними та полягають в розширенні передусім свого політичного впливу на країни-сусіди, забезпеченні свого превалювання в регіоні СНД та унеможливленні переходу країн СНД у сферу активного впливу Євросоюзу.

Список використаних джерел

1. Україна стане асоційованим членом Митного союзу // Інформаційний портал газети «Дзеркало тижня. Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina-stane-asociyovanim-chlenom-mitnogo-soyuzu-118595_.html. Цитовано за версією сайту на 24.03.13.
2. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org>. Цитовано за версією сайту на 24.03.13.
3. Офіційний сайт Євразійської економічної комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tsouz.ru>. Цитовано за версією сайту на 24.03.13.
4. Закон України «Про Єдиний митний тариф» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Цитовано за версією сайту на 24.03.13.
5. Перспективи взаємовідносин України і Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації / А. В. Єрмолаєв, І. В. Клименко, Я. А. Жаліло, Н. Є. Пелагеша [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2011. – 72 с.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. Цитовано за версією сайту на 24.03.13.
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку Російської Федерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.gov.ru>. Цитовано за версією сайту на 25.03.13.
8. Гайдуцький П. Україна і Митний союз: проблеми інтеграції // Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня. Україна». – 2013. – № 11. – С. 1,3.
9. Україна і Митний союз: проблеми інтеграції / за ред. П.Гайдуцького. – К.: ІСО, 2013. – 47 с.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. Цитовано за версією сайту на 25.03.13.
11. Осадча Н.В. Вплив Митного союзу Росії, Білорусі, Казахстану на зовнішньоекономічну діяльність України // Економічні інновації. – 2012. – Вип. 47. – С. 178 – 196.
12. Левицький О. Російський капітал в Україні: Кремль захищатиме бізнес, а бізнес – Кремль // УНІАН від 17.08.2009 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua>. Цитовано за версією сайту на 26.03.13.
13. В Україні побоюються експансії російського капіталу // Українське слово від 9.03.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrslovo.org.ua>. Цитовано за версією сайту на 26.03.13.
14. Україна в інтеграційних процесах на пострадянському просторі: моделювання альтернатив. Аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2013. – 68 с.
15. Офіційний сайт Агентства Республіки Казахстан по статистиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stat.kz>. Цитовано за версією сайту на 27.03.13.

16. Офіційний сайт Національного статистичного комітету Республіки Білорусь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://belstat.gov.by>. Цитовано за версією сайту на 27.03.13.
17. Офіційний сайт Національного банку Республіки Білорусь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbrb.by>. Цитовано за версією сайту на 27.03.13